

Проблема ранньої діагностики та кваліфікованої допомоги дітям з особливими потребами

Олена ЯКОВЕНКО,

директор центру лікувальної педагогіки для дітей і підлітків «Сознание»

Останніми роками спостерігається зростання кількості дітей з яскраво вираженими ознаками психоемоційного розладу поведінки та недорозвинення мовлення. Українські та закордонні лікарі і вчені констатують, що сьогодні 75–80% дітей народжується з ознаками функціональної незрілості центральної нервової системи або органічного ураження мозку. До чого це призводить?

Багатьом із нас відомі терміни «гіперактивна дитина», «ранній дитячий аутизм». У педіатрії норми розвитку мовлення зсунуті до трьох років і, як наслідок, до чотирьох–п'яти років більшості дітей ставлять діагноз ЗНМ (загальне недорозвинення мовлення) різного ступеня.

До терміну «агресивний підліток» ми майже звикли, в будь-якому разі цим явищем сьогодні нікого не здивуєш. Педагоги дуже стурбовані норовистістю, некерованістю та агресивністю молодшого дошкільника.

А що відбувається сьогодні з дітьми у школі? Порушення поведінки і концентрації уваги; підвищена стомлюваність; виснажуваність нервових процесів; порушення шкільних навичок.

Усі перераховані синдроми відхиленого розвитку (СВР) характерні для особливих дітей. До них також належать діти з генетичними синдромами, ДЦП, вадами слуху та зору.

Сьогодні сфера освіти, зокрема і в Україні, має досить великий і позитивний досвід роботи з дітьми із такими нозологіями. Підготовку грамотних, кваліфікованих педагогів здійснює Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (Інститут корекційної педагогіки та психології). При ранньому виявленні відхилень та своєчасній корекційній роботі прогнози дуже перспективні. Якщо з дитиною, в якій у ранньому віці виявлено відхилення в розвитку, своєчасно почати роботу, існує велика ймовірність вийти в абсолютну норму до шкільного віку. Для цього необхідна організація системи раннього виявлення відхилень у розвитку дітей та надання їм психолого-педагогічної і медико-соціальної допомоги. Розв'язання означеної проблеми потребує: створення науково-методичного і програмного забезпечення для надання

ранньої допомоги дітям; проведення науково-дослідних та організаційно-методичних заходів; проведення семінарів, вебінар-семінарів, конференцій для широкого кола фахівців і батьків; організація просвітницької роботи і навчання персоналу дошкільних закладів, фахівців МППК, консультаційних (пре/перинатальних) пунктів з метою раннього виявлення у дітей означених проблем з першого року життя; підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів.

Тільки від спільних зусиль батьків, педагогів, лікарів, політиків, керівних органів залежить значущий, масштабний результат у подоланні означеної проблеми.

Відзначимо, що в Україні сьогодні достатньо уваги приділяється дітям з особливими потребами. Фахівці Міністерства освіти і науки вже порушили питання пренатальної педагогіки:

- в окремих регіонах організовано центри пренатальної педагогіки і ранньої допомоги;
- при МОН організовано робочу групу за участю фахівців, які працюють з дітьми різних нозологій;
- вперше розроблено та затверджено програми розвитку дітей за різними нозологіями;
- проведено Всеукраїнську конференцію та серію вебінарів-семінарів для педагогів і батьків;
- налагоджено тісну взаємодію МОН України з громадськими організаціями щодо вирішення важливих питань навчання дітей з обмеженими можливостями.

Вкрай необхідне законодавче підтвердження правових механізмів реалізації всебічного розвитку дітей-інвалідів та дітей з обмеженими можливостями, включення їх в освітнє середовище на рівні дошкільної освіти, інклюзивна освіта.

Відповідні законопроекти про внесення змін до Закону України «Про дошкільну освіту» вже знаходяться на розгляді в комітетах Верховної Ради. Тому актуальним є прийняти їх в найкоротші строки. Інклюзивна освіта зможе досягти своєї мети лише тоді, коли буде реалізована на всіх ступенях навчально-виховного процесу – від дитячого садка до ВНЗ.

Отже, якщо ми об'єднаємо зусилля, то врятуємо більшу частину дітей, які опинилися в полоні недорозвинення, і дамо їм шанс на повноцінне життя.